

על אימובילייזר ופמיניזם

מה הקשר בין סיווג האימובילייזר לצורכי מכס לבין מינם של השופטים שדנו בנושא? מפגש חפתיע בין הפסיקה

לבין ספר חדש / עו"ד גיל נדל

התהום התפיסתית בין דעת הרוב לדעת המיעוט (ולבית המשפט קמא) – ברורה: האם יש להביט אל האימובילייזר מקרוב ולראות את שימוש הפרקטי והמידי (מכשיר לניתוק הזרם החשמלי), או שיש להתרחק ולהגיע אל המהות או השימוש המופשט יותר (מנוע לרכב).

מה לזה ולפמיניזם? קראתי לאחרונה את ספרה של הילה קרן "דיני חוזים מפ־רספקטיבה פמיניסטית". הכותרת משכה אותי בגלל הנושא המפתיע, וכפי שכתבה המחברת בתחילת הספר: "חוזים ופמיניזם? פמיניזם וחוזים? לכאורה עירוב מוזר של מין (תרתי משמע) בשאינו מין". בפועל, התגלה לעיני ספר מרתק ומקורי המספק נקודת מבט חדשה, מרעננת ומ־פתיעה על דיני החוזים.

בספרה, מציעה קרן ארגז כלים לא־בחונן של הקול הנשי. בין שלל הכלים הנמצאים באותו ארגז נמצא גם האבסטרקטיזם. לדעתה של קרן, מודלים אבסטרקטיים אופייניים לתיאוריה גברית, בעוד שהקולות הנשיים שואפים להיות קונ־קרטיים ותלויי הקשר.

קרן מציינת, כי מחקרים פסיכולוגיים ופסי־כואנליטיים ביחס להבדלים בין המינים, מלמדים על העדפתם של ילדים־בנים למודלים אבסטרק־טיים המעדיפים כללים על נסיבות. בהתאם לכך מנ־תחת קרן את דיני ההצעה והקיבול, למשל, ומסיקה, כי מדובר בתפיסה גברית טיפוסית, המבכרת לראות את כריתתו של חוזה כתהליך סכמטי של הצעה וקי־בול, ולא כאינטרקציה של שני צדדים היושבים ומנ־סים לגבש יחדיו פתרון.

כפי שהוסבר לעיל, תפיסת דעת המיעוט, כמו גם עמדת בית המשפט קמא, משקפת עמדה אבס־טרקטית־גברית, בעוד שתפיסת דעת הרוב משקפת עמדה נשית, פרקטית וקונקרטיית יותר. ואכן, הפר־סונות שפעלו בענין זה הולמות היטב מודל זה: את דעת הרוב קבעו השופטות מרים דיסקין ויהודית שטופמן, בעוד שאת דעת המיעוט ואת דעת בית המשפט קמא הביעו השופטים רענן בן־יוסף והשר־פט מרדכי בן־חיים. אם בעבר נאמר ש"קשה סיווגו של מוצר כקריעת ים סוף" (אמרה שהובעה במספר פסקי דין), הרי שלפני חציית הים כדאי לדעת היכן הוא ממוקם - במאדים או בנוגה. ///

קרן מציינת, כי מחקרים מלמדים על העדפתם של ילדים־בנים למודלים אבסטרקטיים המעדיפים כללים על נסיבות. בהתאם לכך את מסיקה מדיני ההצעה והקיבול, כי מדובר בתפיסה גברית טיפוסית, המבכרת לראות את כריתתו של חוזה כתהליך סכמטי של הצעה וקיבול, ולא כאינטרקציה של שני צדדים היושבים ומנסים לגבש יחדיו פתרון

כות הצעה וההתנעה ולמשאבת הדלק שברכב... לא בכדי הניתוק הוא למקומות אלה ולא למערכת הצופרים של הרכב או למערכת המוזיקה שברכב... הניתוק בא לנעול ולסגור בפני מי שמבקש לגנוב את הרכב לקחתו מבעליו... זה ייעודו ומשכך זו גם מהותו. כל ניסיון לסווגו אחרת חוטא לאמת ולעי־קר".

לאחרונה דן בית המשפט המחוזי בת"א (ע"א 2916/04) בערעור בעניין סיווג של מכשיר אימובילייזר לרכב. זהו מכשיר המבצע חיבורים וניתוקים אוטו־מטיים בזרם המוזרם למערכת ההצעה וההתנעה ולמשאבת הדלק. כאשר בעל הרכב נועל את הרכב ומוציא את המפתח, מושבתת המערכת החשמלית ואין אפשר־רות להתניע.

שיעור המכס או מס הקנייה נקבע לפי סיווגו של המוצר בצו תעריף המכס, וכאן התגלעה מחלוקת בין היבואנים למכס. היבואנים סברו שיש לראות באימובילייזר מנועול אלקטרוני לרכב, ובהתאם לכך סיווגו לא שילמו מס קנייה. לעומתם, סברה רשות המכס שיש לסווגו בקטגוריית "מנתק מעגל חשמלי", מהסוג המשמש ברכב מנועי.

ואכן, מהו האימובילייזר? בתפקוד המידי שלו, האימובילייזר הוא בוודאי מנתק מעגלים לרכב מנ־עי, אלא שראייתו ככזה מפסידה במשהו את מהותו. מצד שני, ראייתו של האימובילייזר כמנועול, אמנם משקפת יותר את מהותו הסופית, אך היא נראית כמופשטת ומנותקת, שהרי ברור שאין כאן נעילה מהסוג של מנועול או אף מנועול חשמלי. בית משפט השלום קבע כי יש לסווג את האימובילייזר כמנועול, ואילו הערעור הפך את ההחלטה.

ככלל, לשם סיווג טובין בתעריף המכס צריך להבהיר את טיבם ומהותם הפיזיים. בענייננו, סברה דעת הרוב במחוז, כי טיבו ומהותו הפיזי של האימובילייזר, על פי תיאור מאפייניו, הוא מכשיר חשמלי אלקטרוני, אשר משמש לניתוק מערכות חשמליות ברכב. דעת הרוב הדגישה, כי גם לאחר ניטרול האימובילייזר יש צורך בהתנעת הרכב באמ־צעות מפתח, ללמדנו שהאימובילייזר אינו נועל את הרכב. אמנם סיווג האימובילייזר כמנתק מעגלים חשמליים אינו אופטימאלי, אך הוא עדיף על סיווגו כמנועול, ציינה דעת הרוב.

בניגוד לכך סברה דעת המיעוט, כי יש לראות באימובילייזר מנועול. לדעת המיעוט, "העיקר הוא בכך שהניתוק הוא בזרם החשמלי המוזרם למע־

הכותב הוא בעלי משרד המתמחה בייבוא, ייצוא וסחר בינלאומי